CZU 347.9
DOI https://doi.org/10.52388/1811-0770.2023.2(250).04

REGLEMENTĂRI PRIVIND PROCEDURA ÎN ORDONANȚĂ ÎN SISTEMUL DE DREPT ANGLO-SAXON

Ilona JOSANU
Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova
e-mail: *ilonajosanu@yahoo.ca*
https://orcid.org/0009-0009-4682-6709

În prezentul articol autorul oferă o analiză a cadrului legislativ a procedurii în ordonanță în sistemul de drept anglo-saxon, după exemplul reglementărilor procesual-civile din Statele Unite ale Americii și celor din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Autorul schițează principalele caracteristici și aspecte procedurale ale examinării cauzelor în procedura în ordonanță în sistemul de drept anglo-saxon, evidențiind diferențele față de reglementările adoptate în legislația procesual-civilă a Republicii Moldova. Analiza prezentată în articol accentuează caracterul de bază al procedurii în ordonanță – lipsa litigiului de drept și incontestabilitatea pretențiilor creditorului, importanța deținerii de către părți a unicului mijloc de probă admisibil în procedura în ordonanță – înscrisurilor. Totodată, autorul subliniază importanța existenței procedurii în ordonanță – procedură judiciară simplificată, ce oferă justițiabililor posibilitatea obținerii soluționării în fond a cauzelor necontencioase într-un mod mult mai rapid și mai eficient, comparativ cu durata procedurii judiciare clasice.

Cuvinte-cheie: *instanță de judecată, judecător, procedură judiciară civilă, creditor, debitor, procedura în ordonanță, ordonanța judecătorească.*

REGULATIONS REGARDING WRIT PROCEDURE IN THE COMMON LAW SYSTEM

In this article, the author offers an analysis of the legislative framework of the writ procedure in the common law system, based on the example of the civil procedural regulations in the United States of America and those in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. The author outlines the main characteristics and procedural aspects of the examination of cases in the writ procedure in the common law system, highlighting the differences in the regulations adopted in the civil procedural legislation of the Republic of Moldova. In the analysis presented in this article, the author emphasizes the basic characteristics of the writ procedure – the absence of a legal litigation and the indisputability of the creditor's claims, the importance of holding by the parties of the documents – the only type of evidence admissible in the writ procedure. At the same time, the author highlights the importance of the existence of the writ procedure – a simplified judicial procedure, which offers to the litigant parties the possibility to obtain resolution of non-litigant cases in a much faster and more efficient way, compared to the duration of the classic judicial procedure.

Keywords: *court, judge, civil judicial procedure, creditor, debtor, writ procedure, court ruling.*

RÈGLEMENT DE PROCÉDURE D'ORDONNANCE DANS LE SYSTÈME DU DROIT ANGLO-SAXON

Dans cet article, l'auteur propose une analyse du cadre législatif de la procédure d'ordonnance dans le système juridique anglo-saxon, à l'instar des règles de procédure civile aux États-Unis d'Amérique et celles du Royaume de

Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord. L'auteur expose les principales caractéristiques et aspects procéduraux de l'examen des affaires dans le cadre de la procédure d'ordonnance dans le système juridique anglo-saxon, en soulignant les différences par rapport aux réglementations adoptées dans la législation de procédure civile de la République de Moldova. L'analyse présentée dans cet article met l'accent sur le trait principal de la procédure d'ordonnance – l'absence de litige et le caractère incontestable des créances du créancier, l'importance de la possession par les parties de la seule preuve admissible dans la procédure d'ordonnance – les documents. Dans le même temps, l'auteur souligne l'importance de l'existence de la procédure dans l'ordonnance – une procédure judiciaire simplifiée, qui offre aux justiciables la possibilité d'obtenir une résolution des affaires non contentieuses d'une manière beaucoup plus rapide et efficace, par rapport à la durée de la procédure judiciaire classique.

Mots-clés: *cour, juge, procédure judiciaire civile, créancier, débiteur, procédure d'ordonnance, ordonnance judiciaire.*

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ОРДИНАЦИОННОЙ ПРОЦЕДУРЫ В АНГЛОСАКСОНСКОЙ ПРАВОВОЙ СИСТЕМЕ

В данной статье автор проводит анализ законодательной базы ординационного производства в англосаксонской правовой системе на примере гражданских процессуальных норм Соединенных Штатов Америки и Королевства Великобритании и Северной Ирландии. Автор излагает основные характеристики и процессуальные аспекты рассмотрения дел в порядке ординационного производства в англосаксонской правовой системе, приводит отличия от норм, принятых в гражданском процессуальном законодательстве Республики Молдова. В представленном анализе автором выделена основная отличительная черта ординационного производства – отсутствие спора о праве и беспорность требований кредитора, подчеркивается значения наличия у сторон единственного допустимого в ординационном производстве средства доказывания – письменных документов. При этом, автор подчеркивает важность существтвования ординационного производства – упрощенной гражданской судебной процедуры, которая дает сторонам дела возможность разрешения беспорных дел более быстрым и эффективным способом по сравнению с исковым производством.

Ключевые слова: *суд, судья, гражданское судопроизводство, кредитор, должник, ординационное производство, судебное распоряжение.*

Introducere

Procedura în ordonanță, ca procedură judiciară simplificată, este cunoscută nu doar dreptului autohton, dar și altor țări din lume, atât celor din sistemul dreptului continental, cât și celor din sistemul dreptului anglo-saxon. În cadrul acestuia din urmă, procedura în ordonanță este denumită prin termenul de „procedură sumară". Procedura în ordonanță (procedura sumară) este utilizată pe scară largă în jurisprudența statelor din sistemul de drept anglo-saxon și este descrisă și în doctrina procesual-civilă modernă. Procedura în ordonanță (procedura sumară) din cadrul sistemului de drept anglo-saxon își are rădăcinile în dreptul roman (procedura *sumatim cognoscere*). Astfel, la sfârșitul Evului Mediu, judecătorii italieni au folosit forma simplificată a procedurilor judiciare civile stabilită prin decretul Saepe contingit (1306) al Papei Clement al V-lea, care a stat la baza majorității sistemelor moderne de drept civil ale țărilor europene și care a avut un impact semnificativ asupra proceduri judiciare civile din țările de drept anglo-saxon.

Existența și dezvoltarea procedurilor judiciare simplificate se datora, în special, necesității obiective de economie a timpului și mijloacelor financiare, asigurării unei soluții judiciare rapide și eficiente

pentru soluționarea pretențiilor de ordin comercial bazate pe probe documentare certe și necontestate de către debitor – caracteristici de bază care s-au păstrat până în prezent în reglementările instituției procedurii în ordonanță în sistemul de drept anglo-saxon.

Metodologia de cercetare aplicată. Rezultatele acestei cercetări au fost obținute în urma utilizării următoarelor metode: analiza cadrului legislativ existent, sinteza normelor regulatorii ale procedurii în ordonanță și generalizarea. Aceste metode de cercetare au permis descrierea comprehensivă a cadrului regulatoriu existent al procedurii în ordonanță în unele țări din sistemul de drept anglo-saxon și esenței procedurii în ordonanță în legislația Statelor Unite și a Marii Britanii.

Rezultatele cercetării

În Marea Britanie, primele încercări de a simplifica procedurile judiciare datează din 1855, când Parlamentul, urmare a influenței sectorului bancar și oamenilor de afaceri din London City, a aprobat o procedură simplificată privind plățile în baza cambiei, denumită procedura sumară (procedura în ordonanță). Argumentul de bază ce a servit la elaborarea procedurii sumare era că această procedură judiciară, prin reglementările sale, permite de a evita acțiunile cu rea-credință din partea debitorilor neconștiincioși, care recurgeau la diferite acțiuni procesuale doar pentru a tărăgăna plățile și a câștiga timp. Ulterior, procedura sumară s-a extins, a suferit mai multe modificări și ajustări, însă a continuat să existe de-a lungul timpului. În prezent, procedura în ordonanță (Summary Judgment) este prevăzută de Secțiunea 24 din Regulile de procedură civilă ale Marii Britanii din 1998 [1].

Așa cum reiese din reglementările Regulilor de procedură civilă ale Marii Britanii, în procedura în ordonanță din Marea Britanie, instanța de judecată poate soluționa pretenția creditorului, fără intentarea procesului civil. Ordonanța judecătorească astfel adoptată, poate viza toate pretențiile sau doar o parte din pretențiile înaintate de către creditor, cu condiția ca instanța de judecată, din conținutul materialelor anexate de către creditor la cerere, să fie convinsă că:

(i) debitorul (partea împotriva căreia este înaintată pretenția creditorului) nu are nicio posibilitate reală de a se apăra cu succes contra acesteia, întrucât pretenția creditorului este nelitigioasă

și

(ii) nu există vreun alt motiv convingător pentru care cauza dată ar fi trebuit să fie soluționată în procedura judiciară contencioasă – de ex., litigiu de drept cu privire la creanța creditorului.

Regulile de procedură civilă ale Marii Britanii stabilesc că instanța de judecată poate pronunța o ordonanță judecătorească (*summary judgment*) vizînd orice litigiu, depus în orice tip (fel) de procedură judiciară civilă. Excepție constituie cauzele ce vizează dreptul de proprietate asupra spațiilor de locuit împotriva unui debitor ipotecar sau unui chiriaș sau titular al contractului protejat de Actele cu privire la locuințe: Rent Act 1977 [2], Housing Act 1988 [3] sau Renting Homes (Wales) Act 2016 [4].

Partea care solicită eliberarea ordonanței judecătorești (creditorul), anterior depunerii cererii în instanța de judecată, trebuie să respecte procedura prealabilă, asigurându-se că partea împotriva căreia este formulată pretenția (debitorul) recunoaște pretenția creditorului.

După primirea cererii în procedură, instanța de judecată notifică părțile privind data ședinței, care nu poate fi stabilită decât minim peste 14 zile de la înștiințarea părților.

În cazul în care, după primirea înștiințării, debitorul dorește să prezinte probe scrise în apărarea sa, el trebuie cu cel puțin 7 zile înainte de data ședinței de judecată să le prezinte instanței de judecată, de rând cu copiile de pe acestea pentru creditor și pentru instanța de judecată.

Dacă creditorul, după ce ia cunoștință cu înscrisurile prezentate de către debitor, dorește, în replică, să prezinte înscrisuri contrarii – contra probe, el este în drept să le depună în instanța de judecată cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței de judecată, prezentând câte un rând de copii pentru instanță și pentru debitor.

În cazul în care instanța de judecată, din oficiu, decide să examineze o cauza în ordinea procedurii în ordonanță, oricare parte este în drept, cu cel puțin 7 zile înainte de ședința de judecată, să prezinte instanței de judecată înscrisuri probante.

Atunci când instanța de judecată dispune din oficiu judecarea cauzei în procedura în ordonanță, judecătorul este în drept: (i) să dea instrucțiuni cu privire la depunerea și comunicarea probelor; (ii) să ofere instrucțiuni suplimentare cu privire la gestionarea cazului.

Regulile de procedură civilă ale Marii Britanii stabilesc că ordonanța judecătorească este un act de dispoziție, prin care instanța de judecată soluționează fondul cauzei. Ordonanța judecătorească astfel emisă, poate fi contestată cu apel în termen de 21 de zile de la emitere.

În Statele Unite ale Americii, Regulile federale ale procedurii civile ale SUA instituie procedura în ordonanță (*Summary Judgment*) prin Regula nr. 56 [5].

Conform Regulii nr. 56 din Regulile federale ale procedurii civile ale Statelor Unite ale Americii, în acțiunile civile derulate în fața instanței de judecată federale, oricare dintre părți poate solicita judecarea cauzei în procedura în ordonanță (procedură sumară), depunând, în acest sens, o cerere în termen de cel târziu 30 de zile de la finisarea pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare. Pentru ca cererea de judecare a cauzei în procedura în ordonanță să poată fi pusă pe rol, partea care solicită judecarea cauzei în procedura în ordonanță, trebuie să demonstreze:

(i) că între părți nu există vreun litigiu de drept cu privire la circumstanțele de fapt ale cauzei

și

(ii) că dreptul la creanța înaintată în procedura în ordonanță este incontestabil.

Ordonanța judecătorească emisă în procedura în ordonanță (*summary judgment*), precum și încheierea de refuz de a primi cererea de judecare a cauzei în procedura în ordonanță trebuie să fie motivate.

În anexă la cererea de judecare a cauzei în procedura în ordonanță, partea care solicită examinarea cauzei în procedura în ordonanță, trebuie să prezinte documentele, informația în format electronic, explicațiile sale scrise, declarațiile, declarațiile pe propria răspundere, precum și orice alte materiale ce dovedesc că partea adversă nu poate prezenta probe admisibile ce ar dovedi fapte contrarii. Se admit obiecțiile pe temeiul de inadmisibilitate al probelor. Atunci când partea opusă, prin declarație sau declarație pe proprie răspundere, aduce la cunoștința instanței de judecată motivele din care nu poate prezenta probele scrise întru justificarea obiecțiilor sale, instanța de judecată poate:

(1) amâna examinarea cererii de examinare a cauzei în procedura în ordonanță sau să respingă cererea

sau

(2) să acorde părții respective un termen pentru a obține probele necesare.

În cazul în care creditorul sau debitorul nu a prezentat instanței de judecată probele ce confirmă pretenția sau, respectiv, obiecțiile la pretențiile creditorului, instanța de judecată poate:

(1) să ofere părții respective un termen pentru prezentarea probelor necesare;

(2) să considere faptul ca fiind indiscutabil în sensul cererii;

(3) să emită ordonanța judecătorească, în cazul în care consideră că din conținutul cererii și din materialele anexate la cerere, se confirmă caracterul ne-

litigios al circumstanțelor de fapt și dreptul părții, conform legii, la creanța solicitată.

În cazul în care instanța de judecată constată acțiuni de rea credință din partea părților, sau acțiuni cu scop de tărăgănare a examinării cauzei în procedura în ordonanță, instanța de judecată, după ce înștiințează partea respectivă și îi oferă termen rezonabil pentru a răspunde la înștiințare, poate obliga partea respectivă să-i achite celeilalte părți cheltuielile rezonabile, inclusiv cheltuielile de asistență juridică a avocatului. De asemenea, avocatul sau partea care a acționat cu rea credință poate fi acuzat/ă de sfidarea instanței de judecată și poate fi supus/ă oricăror altor sancțiuni corespunzătoare cazului.

În nota informativă la amendamentul la Regula nr. 56 din Regulile federale ale procedurii civile ale SUA – din 28 aprilie 2010, în vigoare din 01 decembrie 2010 [6], se menționează că modificările efectuate în procedura în ordonanță au scopul de a evidenția și mai clar că în procedura în ordonanță, cauza poate fi judecată dacă nu există un litigiu (dispută) cu privire la faptele invocate și că partea se prezumă titulară a dreptului respectiv.

În procedura în ordonanță, conform Regulii nr. 56 din Regulile federale ale procedurii civile ale SUA, instanța de judecată trebuie să se asigure de incontestabilitatea pretenției, de lipsa caracterului litigios al pretenției înaintate în ordinea procedurii în ordonanță, iar pretențiile trebuie să fie confirmate prin probe scrise certe, legale și admisibile, probe care nu sunt contestate de către debitorul obligației. Cererea de eliberare a ordonanței judecătorești poate fi formulată atât pentru toate pretențiile cauzei, cât și doar pentru o parte din pretenții, sau pentru doar o parte dintr-o pretenție, instanța de judecată fiind în drept să emită o ordonanță judecătorească parțială.

Amendamentul din 28.04.2010 la Regula nr. 56 din Regulile federale ale procedurii civile ale SUA a introdus obligativitatea motivării admiterii pretențiilor, precum și a încheierii de refuz de a primi cererea de eliberare a ordonanței judecătorești. Se menționează că motivarea ordonanței judecătorești, precum și a încheierii de refuz de a primi cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, facilitează examinarea contestațiilor depuse de către părți, și că este deosebit de important ca instanța de judecată să-și motiveze decizia de admitere a pretenției creditorului sau de refuz de a primi cererea de eliberare a ordonanței judecătorești. Totodată, se precizează că în încheierea privind refuzul de a primi cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, instanța nu este obligată să motiveze detaliat decizia sa, fiind suficiente doar argumentele de bază, ceea ce va ajuta părțile la viitoarele lor argumentări pe care le vor putea formula în ordinea contestării actului respectiv al instanței de judecată.

Concluzii

Concluzionând asupra reglementărilor actuale ale procedurii în ordonanță, după exemplele din legislația procesual-civilă a Marii Britanii și a Statelor Unite ale Americii, specificăm că în sistemul de drept anglo-saxon, procedura în ordonanță este o procedură judiciară simplificată, bazată pe stabilirea lipsei caracterului litigios al cauzei, prezenței probelor ce confirmă caracterul incontestabil al circumstanțelor de fapt, stabilit pe baza probelor scrise prezentate de către părți. Spre diferență de reglementarea procedurii în ordonanță în legislația procesuală civilă din Republica Moldova – art. 344 – 354 ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, care se bazează pe conceptul abordării limitative a temeiurilor în baza cărora poate fi emisă ordonanța judecătorească [7], în sistemul de drept anglo-saxon, cu unele mici excepții, procedura în ordonanță poate fi aplicată la judecarea oricărei cauze, chiar dacă, inițial, cererea a fost depusă în ordinea unei proceduri judiciare litigioase. Raționamentul acestui concept al legiui troului anglo-saxon se bazează pe faptul că dacă instanța stabilește că între părți nu există divergențe cu pri-

vire la circumstanțele de fapt, atunci nu este nevoie nici de dezbateri judiciare și judecătorul este în drept de a decide, din oficiu, privind examinarea cazului în ordinea procedurii în ordonanță. Acest mecanism procesual civil permite accelerarea considerabilă a examinării cauzelor de către instanțele de judecată și permite obținerea unei executări mai rapide a creanțelor creditorului, ceea ce indiscutabil, contribuie la dezvoltarea economică a societății.

Referințe bibliografice

1. Civil Procedure Rules of United Kingdom 1998, https://www.legislation.gov.uk/uksi/1998/3132/contents (Accesat: 22.12.2023).
2. Rent Act 1977, https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1977/42/contents (Accesat: 22.12.2023).
3. Housing Act 1988, https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/50/contents (Accesat: 22.12.2023).
4. Renting Homes (Wales) Act 2016, https://www.legislation.gov.uk/anaw/2016/1/contents (Accesat: 22.12.2023).
5. Federal Rules of Civil Procedure, December 2022, The Committee on the Judiciary House of Representatives/ U.S. Government Publishing Office Washington 2023, https://www.uscourts.gov/sites/default/files/federal_rules_of_civil_procedure_december_1_2022_0.pdf (Accesat: 22.12.2023).
6. Federal Rules of Civil Procedure//Legal Information Institute. Cornel Law School, Ithaca, New York, https://www.law.cornell.edu/rules/frcp/rule_56 (Accesat: 22.12.2023).
7. Codul de procedură civilă a Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003. Publicat: 03.08.2018 în Monitorul Oficial nr. 285-294 articolul nr. 436.